

2. Kayali N. K., Altuntaş A. Using Memes in the Language Classroom. *Shanlax International Journal of Education*. 2021. Vol. 9, № 3. P. 155-160.

3. Purnama A. Incorporating Memes and Instagram to Enhance Students Participation. *LLT Journal: A Journal on Language and Language Teaching*. 2017. Vol. 20, № 1. P. 1-14. DOI: 10.24071/llt.v20i1.404

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-261-6-77>

FORMATION OF ENGLISH COMMUNICATIVE COMPETENCE IN FUTURE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Borysova N. V.

*Candidate of Pedagogic Sciences,
Associate Professor at the Department
of Foreign Philology, Translation
and Teaching methods,
Hryhorii Skovoroda University
in Pereiaslav*

Борисова Н. В.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземної філології,
перекладу та методики навчання,
Університет Григорія Сковороди
в Переяславі*

Zabolotna T. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department
of Foreign Philology, Translation
and Teaching methods,
Hryhorii Skovoroda University
in Pereiaslav
Pereiaslav, Kyiv region, Ukraine*

Заболотна Т. В.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземної філології,
перекладу та методики навчання,
Університет Григорія Сковороди
в Переяславі
м. Переяслав, Київська область,
Україна*

Проблема формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземних мов постає методологічно різноаспектно й, водночас, потребує обґрунтування узгодженого з предметом дослідження.

Науковими розвідками щодо комунікативної компетенції займалися провідні вчені: Г. Балл, Н. Борисова, І. Зязюн, С. Клепко, М. Міщенко,

О. Пометун, О. Тарнопольський, С. Товщик, С. Черепанова, А. Ярошенко та ін.

Системний підхід до проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземних мов засобами інформаційно-комунікаційних технологій об'єднує в собі фактично кілька системних об'єктів, що підлягають вивченню, а саме: професійну підготовку майбутніх вчителів іноземних мов як систему, комунікативну компетентність, ІКТ як системне явище і процес, що виступає засобом формування комунікативної компетентності, модель і технологію формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів.

Системний характер формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземних мов залежить від того лінгвістичного простору, в якому відбувається формування означеної компетентності, а також від характеристик іншомовної комунікативної діяльності в соціокультурному просторі.

Мова як чинник формування лінгвокультурної компетентності майбутніх вчителів іноземних мов передбачає: знання фонетики іноземної мови, її лексики, фразеології, граматики й орфографії (лексикограматична компетенція); розвиток фонологічної компетенції; формування мовленнєвої компетенції (розвиток мовленнєвої діяльності, функціонування мовленнєвих форм).

Комунікативний підхід до вивчення іноземних мов орієнтує викладача і студента на формування комунікативної компетентності через спілкування, причому не обмежує цей процес, власне, реальним спілкуванням, – комунікативні дії можуть відбуватися й у віртуальному просторі. Тому використання ІКТ як засобу в межах комунікативного підходу не лише можливе, але й обов'язкове. Водночас у межах комунікативного підходу можемо спиратися на комунікативний характер і комунікативну спрямованість усіх видів навчання студентів, мотивованих до вивчення іноземної мови, яка відповідає їхнім інтересам – професійним, особистим.

О. Тарнопольський [3] наполягає на важливості комунікативно-особистісної організації навчального процесу, що спрямовує студента не стільки на отримання мовних знань, скільки на формування різнорідних умінь і навичок, сформованих за допомогою спеціально розробленого комплексу комунікативних завдань і задач.

З'ясовано, що процес формування комунікативної компетентності забезпечується відповідними матеріально-технічними ресурсами, до яких ми відносимо, передовсім, аудиторний фонд, відповідно обладнані кабінети, бібліотечний ресурс (в тому числі віртуальний), матеріальні

умови баз виробничих практик та ін.; інформаційний ресурс найбільш повно відображає засоби, якими за метою і завданнями дослідження має відбуватися формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземних мов, оскільки інформаційний ресурс вміщує: весь комплекс навчально-методичного забезпечення дисциплін, що визначають ефективність процесу формування комунікативної компетентності (передовсім, практики іноземної мови); віртуальне інформаційне середовище відповідної спеціальності (напрямку підготовки) та ЗВО загалом; доступ до інформаційних ресурсів поза закладом вищої освіти (медіа-ресурси, он-лайн-ресурси, неформальні форми і методи професійної підготовки фахівців та ін.); процес формування комунікативної компетентності має відбуватися в умовах стійкої мотивації означених фахівців до набуття цієї компетентності; до стимулюючих ресурсів відноситься, насамперед, система оцінювання якості знань, умінь і навичок студентів; загальна система оцінювання якості освіти в ЗВО; комплекс зовнішніх та внутрішніх стимулів до формування комунікативної компетентності студентів тощо; комунікативно-психологічний ресурс відображає зміст та особливості розвитку комунікативного простору закладу вищої освіти (передовсім, іншомовного комунікативного простору), а також психологічний ресурс учасників комунікативних процесів у ЗВО (університетський стиль спілкування, рівень розвитку студентського колективу та сукупність комунікативних зв'язків у ньому тощо) [2].

Зауважимо, однак, що комунікативна компетентність вчителя іноземних мов характеризується кількома основними ознаками, серед яких: 1) цілісність як характеристика взаємодії складників означеної компетентності; 2) динамічність як ознака здатності до постійного розвитку комунікативної компетентності майбутніх викладачів; 3) синергетичний характер означеної компетентності, завдяки якому можна пояснити складні нелінійні процеси формування цієї компетентності у студентів у процесі їх професійної підготовки.

Важливим вважаємо положення контекстного підходу стосовно того, що весь зміст професійної підготовки у ЗВО має бути спрямований на вирішення завдань майбутньої професійної діяльності. Тому застосування сучасних ІКТ уможливорює реалізацію в процесі навчання майбутніх викладачів іноземних мов таких форм навчальної діяльності, як аналіз конкретних педагогічних ситуацій, рольові ігри, кейс-метод, віртуальні та реальні дискусії, та ін.

Значущими також вважаємо провідні принципи контекстного навчання, що передбачають використання сучасних інформаційно-

комунікаційних технологій, серед яких: 1) принцип особистісного включення студентів в навчальну діяльність (з використанням інформаційно-комунікаційних технологій); 2) принцип провідної ролі спільної діяльності (у тому числі й віртуальної та із застосуванням сучасних ІКТ) студентів; 3) принцип діалогічного навчання та міжособистісної взаємодії у процесі професійної підготовки, що особливо важливо для здобувачів; 4) принцип доцільного поєднання традиційних та інноваційних педагогічних технологій у навчальному процесі, серед яких інформаційно-комунікаційні технології сьогодні відіграють одну з найважливіших ролей.

Отже, в методології досліджуваної проблеми представлено системний, компетентнісний, комунікативний та лінгвокультурний, а також ресурсний, діяльнісний та контекстний підходи.

Сукупність представлених методологічних підходів уможливило подальший категоріально-поняттєвий аналіз проблеми формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземних мов, та визначення оптимального комплексу методів дослідження.

Література:

1. Борисова Н.В. Проблемне навчання у процесі формування у студентів комунікативної компетенції на заняттях з практики мовлення англійської мови. *Теоретична і дидактична філологія* : збірник наукових праць. Серія «Педагогіка». Переяслав-Хм. : «ФОП Домбровська Я.М.», 2019. Випуск 30. С. 4–15.
2. Галецький С. М. Особливості підходів до проектування структури комунікативної компетентності фахівців. *Znanstvena misel*. 2 (32). 2019. С. 39–41.
3. Тарнопольський О. Б., Кабанова М. Р. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі : підручник. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.